

Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ

СЕРІЯ «ГУМАНІТАРНІ НАУКИ»

Випуск 4

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Білоус Петро Васильович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філології, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Гудзенко Олена Георгіївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та філософії, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Добродум Ольга Вікторівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри культурології та філософської антропології, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;

Кралюк Петро Михайлович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, Національний університет «Острозька академія»;

Коляда Еліна Калениківна, кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Міріца Стефанія-Крістіна, доктор філософії, Університет «Dunarea de Jos», м. Галац, Румунія;

Чижевський Фелікс, професор, доктор габілітований, професор, Університет Марії Кюрі-Склодовської (UMCS), м. Люблін, Польща;

Яновець Анжеліка Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної та української філології, Луцький національний технічний університет.

*Ілюстрація на обкладинці – картина із серії «Квіти – радість життя»
луцької художниці Світлани Костукевич (використана за згодою автора).*

Журнал ухвалено до друку Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
22 грудня 2021 р., протокол № 5

Науковий журнал «Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»
zareєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 24805-14745P від 21.04.2021)

Офіційний сайт видання: www.academstudies.volyn.ua

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

УДК 811.11=112.2:159.95(043.2)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.4.16>

I. I. ОРЕЛ

кандидат філологічних наук, доцент,

докторант кафедри германської і фіно-угорської філології

імені професора Г. Г. Почепцова,

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

Електронна пошта: Orel_i72@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-7258-1444>

ТИПОЛОГІЯ ОБРАЗІВ ВНУТРІШНЬОЇ ФОРМИ ОБСЦЕННИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена укладанню типології образів, що послуговували основою внутрішньої форми німецьких обценних фразеологізмів, які вербалізують стереотипи. Визначення типів образів внутрішньої форми проводиться в річищі ономасіологічного підходу, сутність якого в межах запропонованої розвідки вбачаємо у виявленні екстралінгвальних чинників походження образу об'єкта позамовної дійсності, виокремлення його ознак крізь призму національної культури, використання стереотипізованих ознак за основу фразеологічного семіозису. Зміст образу внутрішньої форми вважається вирішальним для результату формування фразеологічного значення. З'ясовано, що система образів, на основі яких формуються обценні ФО, базується на фрагментах ціннісної картини світу. У межах ціннісної картини світу чітко виявляється континуум антицінностей, які семантизуються в обценній фразеології.

Образ, покладений в основу внутрішньої форми фразеологізмів, не реалізує одночасно всі свої ознаки. Для процесу фразеотворення використовується та ознака позамовного образу, яка сприяє формуванню відповідного мовного образу, його лінгвалізації. Неактивовані ознаки імпліцитно присутні в структурі фразеологічного значення, впливаючи на формування компонентів конотату, реалізуючи власні смислові імплікації.

Стереотипізовані ознаки образу внутрішньої форми можуть бути виявлені в ході реконструкції ономасіологічної основи або в результаті квазівізуального представлення образу завдяки прозорій мовній візуалізації ознак, які слугували основою фразеотворення. Реконструкція ономасіологічної основи проводиться шляхом відслідковування асоціацій.

У результаті ономасіологічного аналізу процесу семіозису обценних фразеологізмів, урахувавши гносеологічний підхід, запропоновано типологію образів на основі: способу виникнення, джерела виникнення, форми вираження обценного значення у структурі досліджуваних одиниць. Під формами вираження розуміються стержневі лексеми у структурі фразеологізмів. З'ясовано, що низка таких лексем формується в результаті поєднання складників номінативних структур стереотипізованих образів різних типів.

Ключові слова: обценне значення, фразеологічна одиниця, ономасіологічний аналіз, внутрішня форма, образ, ознака, стереотип.

Постановка проблеми. Проблема вивчення лайки на матеріалі різних національних мов привертає увагу лінгвістів, психолінгвістів, соціолінгвістів, етнолінгвістів, перекладачів (Борисенко В. И., Вьюнов Ю. А., Даниленко А., Левін Ю. І., Милославская К. С., Мухітдінова Н., Плущер-Сарно А. Ю., Раскін В. В., Ростова Е. Г., Фролова О. Е., Чернявская Т. Н., Чуднов В. П.). У мовознавстві під лайкою/лихослів'ям розуміють – говорити погано, недоброзичливо про інших зло або жартома [СУМ 1970–1980]. До лихослів'я відноситься мат (вulgарна лайка, звичайно з образливо вжитим словом «мати» [Словник.ua]), лайливі слова (слова, якими лаються [СУМ 1970–1980]) й образливі

слова (слова, які завдають або містять образу [там само]).

Обценна лексика як і будь який прошарок лексичного складу мови представляє науковий інтерес, оскільки має національно-культурну специфіку утворення, розвитку, функціонування, трансформацій (структурних і семантичних), виступає базою і матеріалом подальшого словотвору. Проте низка питань, пов'язаних з формуванням лайливих, образливих слів і виразів, лишається недостатньо висвітленою. Відсутні дослідження образної основи лайливих і образливих фразеологічних одиниць (далі – ФО) на матеріалі німецької мови, що й зумовлює актуальність нашої розвідки. Матеріалом дослі-

дження вибрано німецькі обценні ФО на позначення стереотипів мислення і поведінки.

Аналіз попередніх досліджень. У німецькому мовознавстві лайку визначають як лексико-семантичну категорію, а лайливі слова і вирази розглядають як мовленнєво-комунікативну категорію [Dröbiger 2017 : 23]; як грубі слова, якими ображають [Duden]. Таку лексику називають обценною – (від лат. *obscenus*) – непристойною; ненормативною [НЛ]), що вживається для кривди, зневаги, приниження честі й гідності, зменшення оцінки індивіда.

У галузі лінгвістики розробленню питань виникнення, функціонування, сфер вживання обценної лексики присвячені праці низки дослідників, які вивчали етимологію, джерела виникнення ненормативної лексики (В. Виноградов, В. Даль, А. Сергеев, В. Мокієнко, В. Федоренко, брати J. та W. Grimm), основні формули мовного вираження російського мату (Б. Успенський), термінологічну класифікацію лайливих слів та словосполучень у німецькій мові (Н. Dröbiger, Н. Pfeffer), порівнювали семантичну структуру російської нецензурної лексики з німецькою (I. Ermen) тощо.

Мета статті – проведення типології образів у ономасіологічному аспекті, покладених в основу внутрішньої форми (далі – ВФ) лайливих і образливих ФО, представлених однослівними ідіомами, словосполученнями, реченнями.

Виклад основного матеріалу. Набір представлених в основі ВФ образів ґрунтується на ментальних особливостях мовців, на системі їхніх цінностей і антицінностей. У лайці американців, росіян основне місце займає сексоцентрична, відгенітальна лексика, що виявляє національно-специфічні особливості бачення образів, які репрезентують фізіологію людини, вербалізовану огидними і непристойними словами. В Японії, Східній Азії така лексика є табу, оскільки неможливим вважається порушити норми ввічливого ставлення. В арабських країнах дошлюбні стосунки, нетрадиційна сексуальна орієнтація караються законом, тому сексоцентрична лексика сприймається як неймовірно образлива [Ненормативна лексика 2006].

В українській мові лихослів'я і лайка має коріння у віруваннях, забобонах, про що свідчать лексеми, часто використовувані в лайці, – «чорт», «дідько», «свиня», «собака» [Челеби].

Сучасна лайка доповнилася виразами з «анальним» акцентом [УОЛ]. Це відрізняє її від російського мату, який має «генітальний» наголос [УОЛ], означає грубу, непристойну, нецензурну лайку на основі «матері» – «матюки гнути» [Матюк 1907–1909 : 411].

У німецькомовній лінгвокультурі вагомими ціннісними елементами виступають порядок, чистота. Тому однією з найбільших образ вважається інкримінація неохайності, нечепурності. Таке національно-специфічне розуміння образливого образу викликає асоціації з об'єктами ментального простору, які мають обценне значення і демонструють етнічні антицінності.

Потреба дослідження образу ВФ фразем в ономасіологічному аспекті викликана необхідністю більш точного розуміння змісту компонентів фразеологічного значення (далі – ФЗ) шляхом виявлення НКІ, встановлення прагматичних функцій лайки, її дериваційних потенцій.

На образну основу ВФ ФО, на її фразеотворчі потенції вказували Алефіренко М. Ф., Гаврись В. І., Маслова В. А., Мелерович А. М., Мокієнко В. М., Потебня О. О., Пророченко О. П., Солодуб Ю. П., Телія В. М. та інші.

На думку Угринюка В. М., конкретний образ транслює абстрактне поняття, оскільки ВФ дослідник трактує як образ, що утворився на основі вільних значень лексичних компонентів ФО і став основою ФЗ [Угринюк 1993]. Натомість Жуйкова М. [Жуйкова 2015 : 157] не ототожнює ВФ і образ, вказуючи на мотивувальну функцію останнього, смислові імплікації якого використовуються для формування ФЗ. Образ через свою наочно-чуттєву природу є базою імплікацій [Жуйкова 2015 : 158], завдяки яким ФЗ містить палітру комунікативної імплікатури (див. [Грайс 1985]). З огляду на семантичні характеристики досліджуваних одиниць вважаємо, що їхня комунікативна імплікатура формує однозначну інтенцію, оскільки хибна інтерпретація неможлива (саме через використаний образ ВФ).

Про необхідність урахування образу як основи семіозису висловлюється Добровольський Д. О. [Добровольський 1996], зазначаючи потребу інтерпретації образного складника у структурі ФЗ, витлумачуючи образ як ментальний феномен, що активує лише певні свої елементи в мовному вираженні, створюючи мовний образ [Добровольський 1996 : 72–73].

Мовний образ формується на основі виокремленої ознаки ментального образу (комплексного об'ємного поняття) в процесі стереотипізації, фіксує цю ознаку в плані змісту ФО. Виокремлені ознаки присутні у структурі ФЗ як не квазівізуальне уявлення, а як результат мисленневих операцій, проведених над образом/його ознаками, на базі знань про характеристики, властивості цілісного образу. На думку дослідника, аналіз схеми мисленневих аналогій/асоціацій розкриває образ ВФ ФО [Добровольський 1996 : 75]).

На нашу думку, теза про не квазівізуальне уявлення образу ВФ потребує уточнень. У ході дослідження виявлені ФО, які демонструють образну мовну візуалізацію стереотипізованих ознак у структурі ФЗ. Низка німецьких лайливих ФО має смислоутворюючі компоненти, представлені складеними іменниками чи прикметниками, які демонструють прозору мотивацію. Аналіз семантики компонентів таких стержневих лексем чітко вказує на образ ВФ. Оскільки перенесення значення є умовою фразеологічного семіозису, то зрозуміло, що мисленнєві операції над виокремленими і стереотипізованими ознаками образу ВФ обов'язкові. Наприклад, ФО на позначення стереотипного уявлення про: моральні характеристики людини: *Gießkannenscheißer sein* – людина, яка поливає брудом інших (*gießen* – поливати, *Kanne* – чайник, *Scheiße* – лайно); *Lügendrüssel/ Lügenkehle/ Lügenschmauze/ Lügenhals/ Lügenmaul sein* – (грубо) бути брехуном (*Lügen* – брехати, *Drüssel* – горлянка/ *Kehle* – горло/ *Schnauze* – писок/ *Hals* – шия/ *Maul* – морда); інтелектуальні характеристики: *Krautkopf sein* – бути пустоголовим, дурнем (*Kraut* – зілля, *Kopf* – голова); фізичні характеристики: *Saubalg sein* – бути брудним, як свиня (*Sau* – свиня, *Balg* – шкура/ хутро; опудало; шибеник). ФО вживається для характеристики дітей; раніше використовувалося для позначення неохайних дівчат/жінок (*Schandbalg (Schand* – сором), *Hurenbalg (Hure* – повія) [DW].

Національно-культурні особливості візуалізації ознак на основі метафоризації, метафтонімізації (метонімізація не виявлена), що полягає в національно-специфічному баченні образу та виокремленні типової для мовців ознаки, яка впливає на формування експресив-

ності та інтенсивності ФЗ на базі оцінки стереотипізованої ознаки, вважаємо мисленневою операцією ментального характеру, яка ґрунтується на основі гносеологічних компонентів (мислення → мова → предмет [ЯН 1977 : 19]). Тому вивчення образу ВФ у світлі ономасіології розкриє особливості імплікатури ФЗ.

З погляду лінгвістичного функціоналізму вивчаємо мовні знаки співвідносно з екстралінгвальними об'єктами. Ономасіологічний підхід до вивчення образу ВФ у межах пропонованої розвідки ґрунтується на аналізі номінативної структури (а саме її компонентів) у проєкції на знання про об'єкт номінації (його ознак як ціннісні/антиціннісні орієнтири для мовців). Тому основами запропонованої типології образів ВФ німецьких ФО, що представляють лайку, вибираємо такі: 1) спосіб виникнення образу; 2) джерела походження/генетика образу; 3) ономасіологічна природа образу.

Спосіб творення образів пов'язаний із загальними принципами світосприйняття, на основі яких формуються асоціації. Оскільки людина сприймає світ органами чуття, то саме вони є основою асоціацій [Ференц 2011 : 156]. Наприклад: зоровий образ: *Dicksack/ Fettsack sein* – бути товстим/ жирним (*Dicksack* має менш грубе значення, ніж *Fettsack*); *Klunkerhammel sein* – неохайна жінка у брудному одязі (під *Klunker* маються на увазі грудочки фекалій у шерсті овець); слуховий образ: *wie Drachen heulen* – (грубо) дико вити (дракон – символ зла і небезпеки); тактильний образ: *sich benehmen wie ein Grillenfänger* – поводитися як дурень, дивак, ненормальний (*Grillen* – гриль, *Fänger* – ловець; ФО виникла на основі образу розпеченого заліза гриля, який брати руками небезпечно. В образі ВФ відображено ірраціональну поведінку, яка сприймається мовцями як брак/відсутність розуму); смаковий образ: *Garsthammel (garstig* – гидкий, *Hammel* – м'ясо баранини) *sein* – погана людина/пройдисвіт, образливий вираз для жінки (подібне до значення «повія»); одоративний образ: *Mist machen/ Bockmist bauen* – (фам., грубо) робити дурниці (досл.: *Mist* – гній, *Bockmist* – гній цапа; ФО виникла на основі різкого зловонного запаху гною [WRRiASWUS]).

До джерел походження образів ВФ лайки відносимо такі фрагменти НКС: духовні засади,

які розглядаємо як духовні цінності, що містять культурно значимі життєві орієнтири [ВУЕ], пов'язані (на матеріалі запропонованого дослідження) з міфологією (*Brummteufel/brummen wie ein Teufel* – (грубо) людина, що завжди висловлює невдоволення); віруваннями (*Leck mich am Arsch!* – (вульгарно) іди в дупу! (ФО виникло на основі вірувань про те, що ці слова є оберегом і захищають від відьом); матеріальні засади, які в матеріалістичному розумінні пов'язані із предметами, що задовольняють життєві потреби суспільства [ВУЕ]: предмети побуту (*Besenreiter sein* – (грубо, зневажл.) поводитися як дурень; *Bettpisser sein* – (лайка) сцикун); кухня (*Rumpeltopf sein* – (грубо) стара вдова; *Halt deine Fresse/Brotfresse!* – (грубо) стули пельку!); одяг (*Schlappstiefel/ Schlappstrumpf sein/haben* – (зневажл.) про чоловіка – звисаючі неохайно одягнуті шкарпетки, про жінку – мати безлад у кімнаті; (грубо) нехлюй/-ка); промисли (*Dirnenjäger sein* – (грубо) любитель кохання за гроші); рід занять (*Bröseldieb sein* – (грубо) бути злодієм, який забере останнє (*Brösel* → *Brot*)); соціальний статус (*Grasmückenkönig sein* – (лайка) бути повією (про жінку), бути свинопасом (про чоловіка); духовно-матеріальні основи – культурно-значимі елементи, які мають матеріальне/об'єктне вираження: фольклор (*den Klappermann sehen* – (грубо) побачити смерть (*klappern* – (грубо) заткнути когось; *Rumpelzaubertasche* – (лайка) стара відьма); іграшки (*Mutterpüppchen sein* – (зневажл.) бути мамчиним синком, мазунчиком); фізіологічні засади, пов'язані із задоволенням/забезпеченням фізіологічних потреб: сексуальним життям (на основі відгенітальної лексики): *Schwanzgesicht/ Schwanzkopf sein* – (лайка) груба назва чоловіка (типу «поц»); *Fotze/ stinkende/ alte Fotze sein* – (лайка) груба назва жінки, рідко – чоловіка; сексуальною орієнтацією (*Schwuchtel sein* – (лайка) гомік; *Schwanzfrau sein* – (лайка) трансвестит; *Softie* – (зневажл., насмішл.) чоловік, який поводить, як жінка); невпорядкованим статевим життям (*Hure/ Nutte/ Schlampe/ Hurenbock sein* – (лайка) повія); непривабливими суто фізіологічними потребами: нечистота (*Arschloch!* – (грубо) задниця (про людину); *Scheißer!* – (грубо) лайно (про людину), про людину, яка вчинила підло; *Mistker!* – (грубо) сволота); тілесні від-

ходи (*jemanden mit Dreck bewerfen* – (грубо) закидати когось лайном/заляпати брудом – принизити когось, звести наклеп (зафіксовано 1582 р. [WRRiASWUS]); *Abschaum!* – (лайка) покидьок); огида (*jemandem ans Bein pissen* (грубо)/ *pinkeln* (зневажл., фам.) – нападати на когось; сердити когось; зачіпати чийсь інтереси; *ein Ekel/ Ekelpaket sein* – (лайка) відразлива гидка людина; *das (kalte/ große) Kotzenkriegen* – (лайка) бути огидним; знайти щось огидне [WRRiASWUS]).

Вирішальним аспектом у процесі номінації є вибір образу НКС, на основі ознак якого формується позначення/мовний образ. Номінативна структура/ім'я екстралінгвального об'єкта часто присутня в будові лайливих ФО як елемент смислоутворюючої лексеми або як стержневий компонент, експліцитно забезпечуючи зв'язок ФО з референтом. На матеріалі нашого дослідження виокремлюємо такі семантичні групи лексем, які виконують функцію стержневих конститuentів лайливих ФО на позначення стереотипів: етноніми, які надають расистського і шовіністичного характеру ФЗ, через що сприймаються як груба лайка (*Nigger sein* – (грубо) негр; *Judensau sein* – (грубо) єврей; *Spaghettifresser sein* – (грубо) італієць; *Piefke sein* – (грубо) зневажлива назва австрійців і жителів Баварії через їх зверхнє ставлення до німців; у сучасній мові – синонім до *Prahler.*); релігійніми – назви інших конфесій, релігійних напрямів: *Marranen/Marranos sein* – зверхня назва іберійських євреїв та їхніх послідовників, які зазнавали утисків від християн; *Pietcong sein* – зневажлива назва протестантів; оніми (*Hanswurstgesicht sein* – (лайка) придуркувата пика; *Latschliese sein* – (лайка) соска (про дівчину); *Latschmichel sein* – (лайка) кривий і горбатий); зооніми та частини тіла тварин (*Hausschwein sein* – (грубо) свинота (про брудну, неохайну людину); *Hund/Hundsfott sein* – (грубо) боягуз; *Hagelmaul/ Schandmaul sein* – (грубо) наклепник, сварлива людина, з якою не варто мати справи); гендероніми (*Gockelmann sein* – (грубо) дурень, блазень, клоун; *Schandbube sein* – (лайка) позорник); соматизми (*Glotzkopf sein* – (лайка) придурок; *Scharrhals sein* – (грубо) скупердяй); гастро-німи (*Milchmaul sein* – (грубо) молокосос; *Grillenscheißer sein* – (грубо) блазень, фігляр).

Виявлено також поєднання компонентів

номінативних структур різних семантичних типів (гастронім і зоонім; етронім і зоонім; онім і гастронім й соматизм та інші моделі).

Висновки. Отже, в ході ономаціологічного розгляду обценних ФО з'ясовано, що вони утворюються на основі образів ВФ, які демонструють національно-специфічний характер вибору ознак стереотипізації, оцінку ознак, які здебільшого експліцитно слугують основою фразеологічного семіозису. Аналіз фактичного матеріалу виявив такі принципи типології образів ВФ лайливих ФО: 1) спосіб виникнення образу: зоровий, слуховий, тактильний, смаковий, одоративний; 2) джерела походження образу: а) духовні засади: міфологія, вірування; б) матеріальні засади: предмети побуту, кухня,

одяг, промисли, рід занять, соціальний статус; в) духовно-матеріальні: фольклор, іграшки; г) фізіологічні засади: сексуальне життя, сексуальна орієнтація, аморальне статеве життя; д) непривабливі суто фізіологічні прояви: нечистота; тілесні відходи; огида; 3) семантичні групи лексем, які демонструють ономаціологічну природу образу: етроніми, релігійні, оніми, зооніми, гендеронім, соматизми, гастроніми. Виявлено низку лайливих ФО, утворених на основі поєднання компонентів номінативних структур образів різних типів.

Перспективами подальших розвідок передбачено вивчення семантичної структури лайливих ФО німецької мови на позначення стереотипів.

ЛІТЕРАТУРА

1. ВУЕ: Велика українська енциклопедія. Духовні цінності. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 20.01.2022).
2. Грайс Г. П. Логика и речевое общение. *Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистическая прагматика* / под ред. Е. В. Падучевой. Москва : Прогресс, 1985. Вып.16. С. 217–237. URL: <http://kant.narod.ru/grice.htm> (дата звернення: 20.01.2022).
3. Добровольский Д. О. Образная составляющая в семантике идиом. *Вопросы языкознания*. 1996. № 1. С. 71–93. URL: <https://vja.ruslang.ru/ru/archive/1996-1/71-93> (дата звернення: 20.01.2022).
4. Жуйкова М. Образна основа фразеологічних одиниць та проблема їх мовнокультурної реконструкції. *Humanity, computers and communication*. (Lviv, Ukraine, 22-24 april 2015). Львів, 2015. С. 157–161.
5. Матюк. Словарь української мови : у 4 т. / ред. Б. Грінченка. Київ : Київская старина, 1907–1909. URL: http://ukrlit.org/slovyk/hrinchenko_slovar_ukrainskoj_movy (дата звернення: 20.01.2022).
6. Ненормативна лексика як приносила всесвітню популярність, так і приводила на лаву підсудних. *Weekend*. 30.09-06.10.2006. URL: <https://zib.com.ua/ua/2671.html> (дата звернення: 17.01.2022).
7. НЛ: Ненормативна лексика. URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 17.01.2022).
8. Словник.ua. Портал української мови і культури. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BC%D0%B0> (дата звернення: 13.01.2022).
9. СУМ: Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/s/zloslovyty> (дата звернення: 10.01.2022).
10. Угринюк В. М. Типологія вмотивованості фразеологічних одиниць сучасної німецької мови (кількісні та якісні характеристики) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 1993. URL: <https://cheloveknauka.com/v/540889/a#?page=18> (дата звернення: 12.01.2022).
11. УОЛ: Українська обценна лексика: фольклор, література і сучасність. URL: <http://kherson.fm/2020/11> (дата звернення: 12.01.2022).
12. Ференц Н. Основи літературознавства. Київ : Знання, 2011. URL: https://ukrlit.net/info/literary_1/35.html (дата звернення: 05.01.2022).
13. Челеби Эвлия. Книга путешествий Сейяхатнаме. Земли Молдавии и Украины. Том V. URL: <https://www.vostlit.info/Texts/rus8/Celebi3/text5.phtml?id=1731> (дата звернення: 02.01.2022).
14. ЯН: Языковая номинация (Общие вопросы) / редкол. : А. А. Уфимцева и др. ; (под ред.) Б. А. Серебренникова, А. А. Уфимцевой. Москва : Наука, 1977. 360 с.
15. Drößiger Hans-Harry. Schimpfwörter und Beschimpfungen. *Man and the Word. Foreign Languages. Thesen zur Terminologie und zum Forschungsstand in der Sprachforschung*. 2017. Т. 19. Nr. 3. P. 23–37.
16. Duden. URL: <https://www.duden.de> (дата звернення: 15.01.2022).
17. DW: Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm. URL: <https://sternenvogelreisen.de/schimpfwoerter-grimm-woerterbuch/> (дата звернення: 15.01.2022).
18. WRRiASWUS: Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, Sprichwörter, Umgangssprache. URL: <https://www.redensarten-index.de> (дата звернення: 15.01.2022).

REFERENCES

1. VUE: Velyka ukrainska entsyklopediia. Dukhovni tsinnosti. Retrieved from <https://vue.gov.ua> [in Ukrainian]. (2022, January, 20).
2. Hrais, H. P. (1985). Lohyka y rechevoe obshchenye. Nove v zarubezhnoi lynchvystyke. Lynchvystycheskaia prahmatyka/ pod red. E. V. Paduchevoi. M.: Prohress, 16, 217-237. Retrieved from <http://kant.narod.ru/grice.htm> [in Russian]. (2022, January, 20).
3. Dobrovol'skij, D. O. (1996). Obraznaya sostavlyayushhaya v semantike idiom. *Voprosy yazy'koznaniya*, 1, 71-93. Retrieved from [in Russian]. (2022, January, 20).
4. Zhuikova, M. (2015, 22-24 april). Obrazna osnova frazeolohichnykh odynyts ta problema yikh movnokulturnoi rekonstruktsii. *Humanity, computers and communication*. (Lviv, Ukraine). Lviv. 157-161. [in Ukrainian].
5. Matiuk. Slovar ukrainskoi movy: u 4 t./ red. Borysa Hrinchenka. (1907-1909). Kyiv: Kievskai staryna. Retrieved from http://ukrlit.org/slovyk/hrinchenko_slovar_ukrainskoi_movy [in Ukrainian]. (2022, January, 20).
6. Nenormatyvna leksyka yak pry nosyla vsesvitniu populiarnist, tak i pryvodyla na lavu pidsudnykh. (30.09-06.10.2006). *Weekend*. Retrieved from <https://zib.com.ua/ua/2671.html> [in Ukrainian]. (2022, January, 17).
7. NL: Nenormatyvna leksyka. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/> (2022, January, 17).
8. Slovyk.ua. Portal ukrainskoi movy i kultury. Retrieved from <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BC%D0%B0> [in Ukrainian]. (2022, January, 13).
9. SUM: Slovyk ukrainskoi movy. Akademichnyi tlumachnyi slovyk. (1970-1980). Retrieved from <http://sum.in.ua/s/zloslovyty> [in Ukrainian]. (2022, January, 10).
10. Uhryniuk, V. M. (1993). Typolohiia vmotyvovanosti frazeolohichnykh odynyts suchasnoi nimetskoi movy (kilkisni ta yakisni kharakterystyky): avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Kyiv. Retrieved from [in Ukrainian]. (2022, January, 12).
11. UOL: Ukrainska obstsenna leksyka: folklor, literatura i suchasnist. Retrieved from <http://kherson.fm/2020/11> [in Ukrainian]. (2022, January, 12).
12. Ferents, N. (2011). Osnovy literaturoznavstva. Kyiv: Znannia. Retrieved from https://ukrlit.net/info/literary_1/35.html [in Ukrainian]. (2022, January, 05).
13. Chelebi E'vliya. Kniga puteshestvij Sejkhatname. Zemli Moldavii i Ukrainy`. Tom V. Retrieved from <https://www.vostlit.info/Texts/rus8/Celebi3/text5.phtml?id=1731> [in Russian]. (2022, January, 13).
14. YaN: Yazy'kovaya nominacziya (Obshhie voprosy`) (1977)/ redkol.: A. A. Ufimczeva, E. S. Aznaurova, E. S. Kubryakova i dr. (pod red.) B. A. Serebrennikova, A. A. Ufimczevoj. Moskva: Nauka. P. 360 c. [in Russian].
15. Drößiger, Hans-Harry. (2017). Schimpfwörter und Beschimpfungen. *Man and the Word. Foreign Languages. Thesen zur Terminologie und zum Forschungsstand in der Sprachforschung*, 19 (3), 23–37. [in German].
16. Duden. Retrieved from <https://www.duden.de> [in German]. (2022, January, 15).
17. DW: Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm. Retrieved from <https://sternenvogelreisen.de/schimpfwoerter-grimm-woerterbuch/> [in German]. (2022, January, 15).
18. WRRiASWUS: Wörterbuch für Redensarten, Redewendungen, idiomatische Ausdrücke, Sprichwörter, Umgangssprache. Retrieved from <https://www.redensarten-index.de> [in German]. (2022, January, 15).

I. I. OREL

*Candidate of Philological Science, Associate Professor,
Doctorate Student at the Department of German and Finno-Ugric Philology
named after Professor G. G. Pocheptsov,
Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine
E-mail: Orel_i72@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-7258-1444>*

TYOLOGY OF IMAGES OF THE INTERNAL FORM OF OBSENTIAL PHRASEOLOGIES OF THE GERMAN LANGUAGE

The article is devoted to the conclusion of the typology of images that served as the basis internal forms of German obscene phraseology, which verbalize stereotypes. Determining the types of images of the internal form is carried out in the focus of onomasiological approach, the essence of which, within the proposed intelligence, we see in the identification of extralingual factors of the origin of the image of the object extralinguistic reality, the isolation of its features through

the prism of the national culture, the use of stereotyped features as the basis of phraseology semiosis. The content of the image of the internal form is considered crucial for the result of the formation of phraseological meaning. It turns out that the system images, on the basis of which obscene PU are formed, is based on fragments value picture of the world. Within the value picture of the world is clearly manifested a continuum of anti-values that are semantized in obscene phraseology.

The image underlying the internal form of phraseology is not realizes all its features simultaneously. For the process of phrase formation the feature of the extralingual image which promotes formation is also used appropriate language image, its linguistic. Symptoms are not activate dimplicity present in the structure of phraseological meaning, influencing formation of connotation components, realizing own semantic implications.

Stereotyped signs of the image of the internal form can be detected during the reconstruction of the onomasiological basis, or because of quasi-visual representation of the image due to transparent linguistic visualization of the signs that served basis of phrase formation. Reconstruction of the onomasiological basis is carried out by tracking associative connections.

As a result of onomasiological analysis of the process of semiosis of the obscene phraseology, given the epistemological approach, proposed a typology images based on: mode of origin, sources of origin, forms of expression obscene value in the structure of the studied units. As the forms of expressions we understand token lexemes in the structure of phraseology. It has been found that a number of such token lexemes are formed because of combination components of nominative structures of stereotyped images of different types.

Key words: obscene meaning, phraseological unit, onomasiological analysis, internal form, image, sign, stereotype.

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

М. С. Глуховська ДЕРИВАТИ КАТЕГОРІЇ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОСТІ ТА ЇХНІ МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ В МОВІ.....	3
Л. І. Кавун ХУДОЖНЯ ОБРАЗНІСТЬ РОМАНУ ОЛЕКСИ СЛІСАРЕНКА «ЧОРНИЙ АНГЕЛ».....	9
Т. М. Левченко СЛЕНГІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЧОЛОВІЧОЇ СТАТІ В МОВІ СУЧАСНИХ МАСМЕДІА.....	16
М. М. Паночко РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ В 70-Х РОКАХ ХХ СТ.....	22
К. С. Пантілеєнко РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ «ЖИТТЯ» ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ В РОМАНІ «ЩОДЕННИК СТРАЧЕНОЇ» МАРІЇ МАТІОС.....	28
Л. А. Семак СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	33
О. І. Сушко, Г. М. Ковальова ФРАЗЕОЛОГІЗОВАНІ ОДИНИЦІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СВІТЛІ СТВОРЕННЯ ТЕКСТУ СЛУЖБОВОГО ДОКУМЕНТА В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	40
О. С. Шаніна, О. О. Сікорська СУГЕСТИВНІСТЬ У ПЕРФОРМАТИВНИХ СТРАТЕГІЯХ НА ЕТАПІ ОБ'ЄКТИВНОГО ОБСТЕЖЕННЯ....	46

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

А. І. Артеменко ПРАГМАТИЧНА МОДАЛЬНІСТЬ СТИМУЛЮЮЧИХ ПЕРЕПИТУВАНЬ.....	52
О. О. Балабан КОГНІТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ЯК <i>TERTIUM COMPARATIONIS</i> ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ КОГНІТИВНО-СЕМАНТИЧНИХ УНІВЕРСАЛІЙ.....	57
Г. М. Білоконь ІДЕНТИЧНІСТЬ «НОВОГО АДАМА» У РОМАНІ ЛЕСЛІ МАРМОН СІЛКО «САДИ В ДЮНАХ».....	64
П. О. Гасва МЕТОДИЧНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ ДИСКУРСИВНІЙ ПАРАДИГМІ.....	70
Л. V. Ніков FACHLEXIK: WEGE ZUR FESTIGUNG	76
Л. В. Козяревич-Зозуля ЕМПАТІЯ В ПАРАДИГМІ ЛІНГВОКОНФЛІКТОЛОГІЇ.....	82
А. М. Ляшук КОГНІТИВНО-РИТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНОГО ВИРАЖЕННЯ ОБРАЗЛИВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ.....	88

І. І. Орел

ТИПОЛОГІЯ ОБРАЗІВ ВНУТРІШНЬОЇ ФОРМИ ОБСЦЕННИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ...97

А. А. Хільковська

ЛІНГВО-КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ КРИТИКИ ТА НЕСХВАЛЕННЯ У ПЕРСОНАЖНОМУ
МОВЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖОАН РОУЛІНГ «КУС ЗОЗУЛЯ»).....104

І. І. Шайнер

ТЕМАТИЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ У СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ БРИТАНСЬКИХ
ХУДОЖНІХ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ НА ВІЙСЬКОВУ ТЕМАТИКУ.....112

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

О. Л. Лавриненко, О. Я. Бовда, М. Я. Дубчук

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ МОВИ У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ПАРАДИГМІ.....118

Н. І. Мельник

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ ЛІФТОВОГО СЕРВІСУ.....127

О. Л. Некрилова

ЗАСТОСУВАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МОВИ
АКАДЕМІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....136

CONTENTS

UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE

M. S. Hlukhovska DERIVATIVES OF THE CATEGORY OF INSTRUMENTALITY AND THEIR MOTIVATIONAL FEATURES IN LANGUAGE.....	3
L. I. Kavun ARTISTIC IMAGE OF OLEKSA SLISARENKO'S NOVEL «BLACK ANGEL».....	9
T. M. Levchenko SLENGISMS ON THE IDENTIFICATION OF MALE PERSONS IN THE LANGUAGE OF MODERN MASMEDIA.....	16
M. M. Panochko THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN LEXICOGRAPHY IN THE 70S OF THE TWENTIETH CENTURY....	22
K. S. Pantileienko REPRESENTATION OF “LIFE” THE MAIN CHARACTER IN THE NOVEL “THE DIARY EXECUTED” BY MARIA MATIOS.....	28
L. A. Semak MODERN TECHNOLOGIES OF TEACHING THE BUSINESS UKRAINIAN LANGUAGE IN AGRARIAN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....	33
O. I. Sushko, H. M. Kovalova PHRASEOLOGIZED UNITS OF OFFICIAL-BUSINESS STYLE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE LIGHT OF CREATION OF THE TEXT OF THE OFFICIAL DOCUMENT IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY.....	40
O. S. Shanina, O. O. Sikorska SUGGESTION IN PERFORMATIVE STRATEGIES AT THE STAGE OF OBJECTIVE SURVEY.....	46

GERMANIC LANGUAGES AND LITERATURES

A. I. Artemenko PRAGMATIC MODALITY OF STIMULATING ECHO-QUESTIONS.....	52
O. O. Balaban COGNITIVE MECHANISM AS <i>TERTIUM COMPARATIONIS</i> FOR ESTABLISHING COGNITIVE-SEMANTIC UNIVERSALS.....	57
H. M. Bilokon THE IDENTITY OF THE “NEW ADAM” IN LESLEY MARMON SILCO’S NOVEL “GARDENS IN THE DUNES”.....	64
O. P. Haieva METHODICAL DISCOURSE IN MODERN DISCURSIVE PARADIGM.....	70
L. V. Hikov FACHLEXIK: WEGE ZUR FESTIGUNG	76
L. V. Koziarevych-Zozulya EMPATHY IN THE PARADIGM OF LINGUISTIC CONFLICTOLOGY.....	82
A. M. Lyashuk COGNITIVE-RHETORICAL FEATURES OF LANGUAGE EXPRESSION OF AUSTRALIAN AND UKRAINIAN POLITICIANS’ ABUSIVE COMMUNICATIVE BEHAVIOR.....	88

I. I. Orel

TYPOLOGY OF IMAGES OF THE INTERNAL

FORM OF OBSENTIAL PHRASEOLOGIES OF THE GERMAN LANGUAGE.....97

A. A. Khilkovska

LINGUO-COMMUNICATIVE STRATEGIES OF CRITICISM AND DISAPPROVAL
IN LITRARY CHARACTERS' SPEECH (ON THE MATERIAL OF THE NOVEL

“THE CUCKOO’S CALLING” BY JOAN ROWLING).....104

I. I. Shainer

THEMATIZATION OF EMOTIONS IN THE STRUCTURE

OF THE CONTEMPORARY BRITISH MILITARY FICTION TEXTS.....112

APPLIED LINGUISTICS

O. L. Lavrinenko, O. Ya. Boyda, M. Ya. Dubchuk

PSYCHOLINGUISTIC THEORIES OF THE LANGUAGE ORIGIN

IN THE POSTMODERN PARADIGM.....118

N. I. Melnyk

TYPOLOGISATION OF ELEVATOR SERVICE TERMINOLOGY.....127

O. L. Nekrylova

APPLICATION OF VIRTUAL REALITY IN TEACHING FOREIGN STUDENTS

IN LANGUAGE OF ACADEMIC AND PROFESSIONAL COMMUNICATION.....136

АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ

СЕРІЯ «ГУМАНІТАРНІ НАУКИ»

Випуск 4

Коректура • Ірина Миколаївна Чудеснова

Комп'ютерна верстка • Наталія Сергіївна Кузнєцова

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 16,97. Замов. № 0422/125. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.